

TELEGRAFUL ROMÂN

Apare Marțea, Joi și Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegraful Român”, strada Măcelarilor Nr. 34.
Epistolele nefrancate se refuză. Articolele nepublicate nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond

„Trădători“...

Sibiu, 19 Februarie n.

În prejma întrunirii de a doua- oră a delegațiunii ungare cerurile politice ungare, deosebi cele din tabera opoziției, nemulțămite cu declarațiunile făcute de ministrul-president Tisza în dietă cu privire la „cuceririle naționale” în armată, așteptau de la ședințele delegațiunii clarificarea situației. Despre cele întâmplate în delegațiune, deosebi în ședințele comisiei pentru afacerile militare, acolo aparținând cestiunea reformelor pretinse din parte magiară, — am dat la timpul său raport arătând și efectul declarațiunilor făcute de ministrul de războiu.

Comentate acele declarațiuni în mod leal, chiar din partea unor ziare opoziționale magiare — dar’ nu obstrucționiste — eșia la ivelă, că în adevăr, cu excepția limbii de comandă, toate celelalte pretensiuni magiare sunt acceptate, parte în total, parte în măsura permisă de interesele mai înalte ale forței de apărare a monarhiei, și că punerea lor în lucrare e deplin garantată. Se credea deci, că în urma acestora obstrucția ’și va face semnă cu situația și se va mulțămî deocamdată cu cât a stors în cestiunea „pretensiunilor naționale“.

Dar’ cel ce voește zizanie și certă află totdeauna motiv, ori pretext. În o ședință din săptămâna acesta Ugron a pretins de la ministrul de războiu să facă delegațiunii raport amănunțit despre munițiunea și armatura armatei — un lucru pe care toate statele și-l țin în mare taină. Ear’ Rákovsky (popular) secundat de Apponyi, în o ședință a comisiei pentru afacerile externe a contestat Ungariei dreptul de veto la alegerea papilor.

Ce a intenționat cu acesta, și deosebi Ugron ce a intenționat cu pretensiunea, ca ministrul de războiu să

tradeze lumii mari secretele forței și capacități de acțiune a armatei, și în cât au fost în drept să iee o astfel de poziție față cu cestiunile acestea? — pentru noi e irelevant. Li-o critică aspru însă un ziaru ce numai guvernamental nu e, ziarul „Magyar Szó”, despre care se știe că plutește în apele lui Báffy. Nu mai puțin de cât chiar trădători de patrie ’i face.

Cuvânt greu!

Până acum epitetul acesta era rezervat pentru naționalități. Acum se da celor mai intransigenți din ceta luptătorilor pentru „drepturile naționale”. Se pare deci, că ori epitetul, în cursul anilor a căpătat alt înțeles, în cât acum se pôte da și Magiarilor, ori — având același înțeles pe care l’a avut și trebuie să ’l aibă totdeauna — s’a hasardat cu el față de naționalități, în tocmă cum acum se hasardă față cu cei trei frunțași politicieni magiari, între cari unul — frunțas între frunțași (Apponyi).

Cât pentru clarificarea situației, se pare că nu în delegațiuni, cari în săptămâna viitoare vor ține ședințe plenare și probabil că ’și vor termina agendele, ci în dietă se va face.

În ce chip însă?... Din unele părți se susține încă știrea despre apropiata disolvare a dietei de acum.

Războiul din Asia. „Słowo Polskie” (Lemberg) raportază pe baza unei știri private din Petersburg, că sub impresia știrilor nefavorabile sosite de pe câmpul de războiu țarul s’a bolnăvit grav.

Dacă știrea acesta e adevărată, stunci ea pune evenimentele de pe câmpul de războiu în lumină cu mult mai clară de cât totă sumedenia de rapoarte telegrafice despre ciocniri și învingeri japoneze ori rusești, menite să facă senzație de o zi, pentru-ca în ziua următoare cele mai multe dintră ele să fie demantate. Operațiuni strategice hotărît că se fac din ambele părți, dar’ lumea depăr-

tată nu pôte să și facă iconă clară despre ele, parte din cauza contrazicerii rapoartelor, parte din cauza censurii severe, eseciate deosebi din partea Japoniei, care nu lasă rapoartelor să raporteze ori-ce. Din cauza censurii, raportul din Tokio al ziarului englez „Times” a trimis Marti următoarea telegramă dodonică: „Ași dori să înduplec guvernul englez, ca să useze de extraordinara ocaziune și să studieze extraordinar de marea întreprindere militară”. Din telegrama acesta unii deduc că lupta decisivă are să urmeze cât de curând.

Despre concentrarea trupelor pe uscat ziarul englez „Daily Mail” i-se raportază că japonezii au pus la mal în Corea 120 000 de soldați, cu următoarea destinație:

În prima linie de bătaie 80.000 au să țină ocupate toate punctele strategice dintră Pongju și Kdgju, spre sud de la riul Jalu. *A doua linie* se întinde de la Seul ceva spre nord; pe lângă acesta la malul ostic japonezii țin ocupate pozițiile de la Fusan și Gasan, ear’ la malul vestic pozițiile de la Cernăuți, Maet și Masamfo.

Despre pregătirile rușilor spre nord de la riul Jalu se spune că s’au pus în poziție de apărare și s’au baricadat puternic.

Acceptând această știre, se vede că atacurile flotei japoneze la Port-Arthur au avut de scop numai să atragă atențiunea rușilor de la operațiunile de debarcare în Corea.

Altă știre interesantă, dată tot de ziarul „Times”, e că în apropiere de Kai-tsu rușii s’au ciocnit cu o trupă japoneză. Kai-tsu e situat în apropiere de golful Liao-tong în direcția liniei ferate Port-Arthur—Mucden (capitala Mandjuriei), deci pe teritoriu rusesc. Rezultă deci, că japonezii au trecut riul Jalu și de pe teritoriu rusesc amenință să atace de pe uscat Port-Arthurul.

Dementi. „Wiener Abendpost” dementează categoric știrile despre pretinse mobilisări și pregătiri de războiu ale Austro-Ungariei în Balcani.

Iubileul societății academice „Junimea”.

(Raport special).

Cernăuți, 15 Febr. n.

Pe vremea în care abia începuse să li-cărască schinteia redeșteptării naționale, — câțiva tineri, pîntrunși în suflet de focul dragostei de nēm, au aprins pe pământul celor mai scumpe amintiri ale mării nēmului nostru de vécuri oropsit, o mică lumină, nu din cēră, nu de combustibilitate fizică, ci morală intelectuală, și i-au dat numele „Junimea”.

Dragostea de nēm, limbă și de carte românească, a fost scrisă pe drapelul ce l’a desfășurat „Junimea”, ear’ devisa i-a fost pururea: viața pentru stég, ori mórtea pentru stég — cum einstea stégului cerut-a. Principiul de care a fost ea condusă totdeauna, este: *munca serioasă*.

Rolul, ce l’a avut această societate academică nu s’a restrîns numai la cercul tinerimei academice, dându-i acesteia o creștere națională, emancipându-o de sub înfrîntele strălne și formând caractere neșovăitoare pentru lupta vieții, ci din o mică lumină ajunsese un focar însemnat, din care să revărsau rațele binefăcătoare ale dragostei de nēm, limbă, istorie și literatură românească, asupra țării întregi. În această privință ea a fost o sentinela la această margine estemă a românismului.

De aici vine, că „Junimea” numără astăzi peste 100 de membri, studenți academici de la facultatea filosofică și juridică, ear’ de la cea teologică studenții transilvăneni cari își fac studiile aici. De aici vine, că ea și a câștigat simpatia tuturor, că tot ce se numește Român de bine aici în țēră, stă în legăturile acestei societăți ca membri emeritați, onorari, fondatori și sprijinitori; de aici vine, că numele „Junimei” e cel mai popular nume dintă toate societățile din Bucovina.

„Junimea” e cunoscută și iubită de popor, căci pe fiii poporului îi adăpostește la sinul ei și o fiică scumpă a poporului e ea.

Un pătrar de véc s’a împlinit de la înființarea ei, și acum și-a serbat iubileul existenței de 25 ani.

FOIȘORĂ

Igiena scolară

de Dr. I. Beu.
(Urmare).

Cuptorul, fie de fer, fie de olane, să se așeze în unghiul al pârnelui din fața ferestilor; la nici o întâmplare nu prea aproape de ușă. Prin deschiderea repentină și velenmentă a ușii se alterează curentul de aer, necesar arderii combustibilului, ori se lovesce însuși corpul cuptorului.

Înainte cuptorului să se pună o placă de metal cu mēnirea, ca să prindă țarul ce ar cădea.

Cuptorul de fer să fie pe din lăuntru căptușit cu un strat subțire de lut, pentru-ca să nu se înfierbinte până la roșată, și să fie provăcut cu o manta dublă și mobilă, care să împiedece iradierea căldurei către elevii din apropiere. Mantaua să fie destul de înaltă.

De-asupra cuptorului, mai ales celui de fer, să se așeze un vas larg, deschis, umplut cu apă, care să se țină totdeauna plin.

E greșit a încălzi școalele numai scurt timp înainte de începerea prelegerilor. Ar fi de dorit chiar, ca ele să se încăldească în continuu. Numai în felul acesta se poate obține o căldură uniformă. Cu deosebire să nu se uite, în cas de vacanțe, a se încălzi salele cu o qi înainte de reînceperea prelegerilor.

Fiecare cuptor să-și aibă hornul său, un horn cu diametru mic, dat fiind că hoarele largi produc numai un slab curent de aer.

Atât cuptoarele cât și hoarele să se curățe regulat. În felul acesta curentul de aer va fi totdeauna destul de puternic pentru a împiedeca ieșirea gazurilor stricicioase în sale.

Dacă pe lângă toată grija totuș s’ar întâmpla, ca gazuri să străbată în sale, învățătorul inteligent o poate ușor observa. Mai mulți școlari, cari de odată se plâng de durere de cap, sunt un viu memento, că aerul e stricat. Remediu imediat este: aerare prin deschiderea ferestilor și a ușii; remediu radical: curățirea și eventual repararea cuptorului și hornului aparținător.

Sala de gimnastică.

Gimnastica și exercițiile corporale influențează foarte favorabil dezvoltarea fizică și spirituală a copiilor. Trebuie să cerem, ca ele să se bucure de mai multă considerațiune, iarna și vara să se facă us de ele.

La școalele noastre, ba și în seminariile noastre unde se cresc fiitorii dascăli, atât gimnastica cât și exercițiile corporale se bucură de oare-care trecere numai vara. Aceasta pentru plausibilul motiv, că lipsesc salele de gimnastică.

Școalele populare, cari au 4—6 clase, în urmare sunt cercetate și de elevi mai în vârstă, să aibă sala lor de gimnastică.

Sala de gimnastică să fie sub un coperiș separat; cu o suprafață minimală de 20×10 m și o înălțime de 5½—6 m; de amândouă laturile cu feresti înalte, ce se încep abia la 1-80 m de asupra podinelor (parchetului) și sunt provăcute cu perdele corăspunătoare (lumina directă jenează ochii copiilor și poate provoca accidente); parchetul salei să fie întru câtva elastic și să nu producă praf.

Lângă sala de gimnastică să se afle o odaie, în care se depună elevii paltoane pălării etc., și latrine accesibile prin un coridor acoperit și închis.

Sala de gimnastică trebuie ținută în perfectă curățenie. Praful este a se curăți zilnic minuțios cu măști și carpe ude. Nicăiri nu este praful așa periculos ca în sala de gimnastică

din cauza inspirațiunilor adânci ce școlarii fac în cursul exercițiilor.

Latrine.

Fiecare locuință particulară trebuie să-și aibă latrina proprie; cu atât mai mult fiecare școală, care e cercetată de copii, cari nu cunosc încă ordinea în ale defecațiunii.

Latrina scolară merită o deosebită atențiune pentru motivul, că ea are asupra copiilor o influență fizică și morală. Ea să corăspundă atât din punctul de vedere al construcțiunii cât și din cel al curățeniei.

În latrine se produc o mulțime de gazuri irespirabile și puturoase; cari trebuiesc oprite a infecta aerul din împrejurime; în latrine sunt o grămadă de microorganisme, adeseori patogene, și lichide otrăvicioase, cari trebuiesc împiedecate a intra în subsolul învecinat. Pentru toate acestea motive igienistul *Baginsky* cere, ca latrinele să nu se afle în edificiul propriu al școlei.

Latrinele să se așeze în curte sub un coperiș propriu. Pentru a feri copiii de ploaie mai ales, latrinele să se împreune cu edificiul școlei prin un coridor acoperit, baremi de o parte deschis.

Când edificiul școlei are unul sau mai multe etajuri, latrina încă să fie întocmită astfel; din fiecare etaj să conducă un ceridor ca cel amintit.

Latrinele să aibă lumină destulă, în urmare feresti corăspunătoare, iar nu niște găuri mici cum e obiceiul. Nu mai puțin să se poată ventila în măsură suficientă. Să se facă drum gazurilor, dar nu către edificiul școlei, ci b. o. către grădină. Din fiecare latrină să conducă baremi un canal ventilator până de asupra coperișului.

(Va urma).

Festivitățile jubilară au arătat mai bine, că ce a însemnat „Junimea” în trecutul ei de 25 ani.

Cu dragoste grăbit-a flăcău inteligenței din țară, boieri, preoți, învățători, funcționari și țărani, să participe la jubileu; persoane distinse din regatul României, Liga culturală, societățile studenților din București și celor din Austro-Ungaria, ținut-au să adauge strălucire sărbătorilor Junimei, trimițându-și delegații lor.

Și-ți făcea mare bucurie sufletului să vezi, cum, tinerii adunați din toate părțile locuite de Români, dându-și mâna frățească alesu-și-au din adins acest moment pentru mărturisirea și unirea credințelor trecutului și pentru ținta viitorului...

Sarcinile ce vor apăsa umerii noștri azi-mâine, dragi frați — zis-au ei — vor fi durerile și dorurile, miseriile și aspirațiile nămolului, din care facem și unii și alții parte. Reciproc deci să ne încurajăm și ajutăm, caei numai unirea credințelor de bine și a forțelor, formeză calea care duce la realizarea marelui ideal național. — Ear' farul luminător al acestui drum greu este lumina minții, cultivarea sentimentului, în scurt: o cultură sănătoasă românească!

Fost-a deci aniversatul „Junimei” sărbătoare și a încheerii unor și mai frățești legături între civii academici români de pretutindenea.

Asupra Văstră, dragi Junimeni, în urgie și în blăstăm să se prefacă senina și nefățarnica bucurie și încurajarea participare a fraților Vostri, — dacă nu Vă veți ține de ce v'ați legătit!

(Va urma).

Correspondențe.

— Petrecerea „reuniunii femeilor rom. gr.-or. din Făgăraș și jur.” —

— 11 Febr. n.

A trecut un deceniu de când această reuniune a ajuns un factor însemnat pe teren social-românesc în „Țara-Oltului”, un factor de care nu numai Românii se bucură și se pot mândri, dar' chiar și străinii țin cont de manifestările sociale și culturale ale acestei corporațiuni, care deja dispune de un capital ce trece peste suma de 15,000 cor.

Dovadă și „serata” despre care mă încerc să scriu.

În sala cea mare „Lauritsch” artistic decorată cu brazi verzi, mișuna în sera de 2 Februarie st. n. un distins public: inteligența română din Făgăraș și jur și elita străinilor în frunte cu comitele suprem al comitatului Făgăraș, așteptând executarea programei: „Tablouri vii” — un ce nou și cam greu pentru împrejurările noastre.

Întâiul tablou: „O seară la țară”.

La ridicarea cortinei, care pe scenă o odăie țărănească cu mobilier necesar, pareți decorați cu bogate țesături românești și vase, ear' pe lângă pereți pe lași și în mijloc pe scaune 10 părechi de tineri, „fetele” ședând, „ficioarii” stând, ca suprinși într-un moment de aparatul fotografic în diferite pozițiuni: care disputând gâgii fusului „ridicat”, care pândind căderea unui alt fus; care cu fața înbușorată de zimbetului unei șopte amorose; care posând sarcasmul și ironia în clevele nevinovate despre părechia vecină, etc. Toate aceste învăluite în feeria focului bengalic, prezentau un tablou de cel mai perfect natural și splendid succes. Toți au rămas încantați, îndeosebi străinii, și afirmau că astfel de succes numai prin prezența unui specialist se poate obține. Pe lângă totă protestarea, că multiple cauze tehnice nu permit repetarea tabloului, totuși față de adevăratul complot improvisat de publicul asistent, s'a repetat cu același succes. Cadrul acestor șire mă constrânge a aminti numai dragălașele „fete” din acest sublim tablou: dna Rosalia Fărca, dășorele Elena St. Pop, Miți Foltușiu, Lenița Ganea, Melania Șocander, Elisa Pop, Irina Silaghi și Lucreția Pop.

Al doilea tablou: Anul și anotimpurile.

La ridicarea cortinei, scena apare preschimbată într-un parc mărginit de brazi naturali, transversat de o perdea după care se ascundeau anotimpurile. Înaintea perdelei anul, în togă albastră și sandale, rostește următoarele strofe incipitate de secretariul reuniunii:

Patru zine călătore
Pogorându-se din raiu
În tot anul vin ca oșpeți
Pe al vostru mândru plaiu, etc.

Perdeaua se mișcă și în gena adumbrită cu dul roșu, apare iluminată feerie „Primăvara”: dășora Cornelia Popa Radu, în cadrul așezat sub un măr înflorit, cu o stălpărie în mână stângă, ear' pe arătătorul mâinii drepte cu o rândunică luându-și sborul. Apariția dragălașă a comentat-o anul cu următoarele strofe:

Cea dintâi e primăvara
Vecinic jună și aglobie,
Vioarele poartă-n sinu-i
Și-n coșu auriu,
Cu-a ei mână fermecată
Scote sôrele din nori
Și îmbracă văi și deluri
Cu verdăță și cu flori.

Ear' publicul a coplesit-o cu furtunoase aplause.

Mișcându-se perdeaua, în pleoapa ei apare „Vara” de două-ori soră a primăverii dispărute, dășora Letiția Popa-Radu: tronând pe un pedestal, în cadrul înfloriat, presărată cu flori de mac și de cicore, ale căror colorii roșii-vinete cu galbenul snopului de grâu ce-l purta pe umăr, susținut de seceră, nuanțau un tricolor încântător, și o apariție sublimă, comentată prin următoarele strofe:

Cea de-a doua este vara
Cu al său zimbet efemer,
Când lumina și căldura
Curg potop potop din cer.
Vara... care-adeuce sôre,
Ploi, arșiță și furtuni,
Căce grâne și cereașă
Pentru reii și pentru buni.

Publicul aplaudă frenetic, și mișcându-se perdeaua regretă dispariția; dar' la moment e frapat de apariția tómei, și uitând plăcerile gustate, admiră bogățiile serișoase și dărnice tóme: dășora Marița Turcu. În cadrul de verdăță „côptă”, ținând în stânga o ciocăină de struguri și cu dreapta ridicând un măr la înălțimea obrazului, ne-a adus în perplexitatea de a nu ști ce să admirăm mai mult — albul viu trandafiriu din fața gentilei debutante? — carminul auriu din pelița mărului? — negrul brumăriu al strugurilor? — ori negrul schintețiu al ochilor adumbriți de abanosul șuvițelor zătonite în undulare prin o mlădiță de viță cu struguri în pargă. Apariția tómei a fost sublimă. Fața durdulie și inviorată, străbătută de o fină nuanță de seriozitate, încredere și îndestulare, ne înfățișă reala emblemă a anotimpului pe care „Anul” îl comenta:

Ear' a treia este tómma
Care 'mparte bogății,
Póme còpte, fructe scumpe,
Struguri dulci și gălbini.
Numai tómma, fie-care
Coplesit de-nbelșugare,
Când se uită 'n jurul său
Vede câmpuri, văi, coline,
Tóte pline
De darul lui Dzeu.

Aplausele publicului au amuțit și dispărând tabloul își venia să zici cu Eminescu: „Și te-ai dus scumpă minune... ear' în pleoapa perdelei apare „Earna”, dragălașa verișora „Verei” și „Primăverei”: Dășora Eugenia Popa-Radu. Răzmată de un brad încovoiat sub greutatea promoroșei și a sloilor de ghiață, sta erna, cu cercei lungi de sloi, tristă, solitară și abătută. Căci toate podăbele i-le-au răpit celelalte trei surori, lăsându-i ei numai verdele bradului, galbenul vâscului și diamantul apelor ferecate:

Cea de-a patra învâlește
Câmpii cu vestiment de nea
Și ne-arată 'n ger și 'n venturi
Când și când puterea sa.
Ear' prin sale de petreceri
Înundă plăceri, estaz,
Zugrăvind și trandafirii
Pe-al fetițelor obraz.

Și ca prin farmec perdeaua dispare, și acum, în cea mai expresivă nuditate a frumosului și la înălțimea sublimului apar toate patru în podăba cadrelor descrise, un soclu înmărmurit de fințe vii, ca petrificate, din care vorbea numai viul stavilii la nemiscare. O sublimitate și o inerție vie, pe care dăta artistului nici odată nu o va pute încrusta cu așa succes. Publicul era estaziat, neștiind la care să și fixeze privirile, căci în tot momentul se presupunea căderea cortinei. Dar' începe comentariul:

Șacum patru visuri d'albe
De iubire și de dor
Voi surori despărechete
Din al cerurilor cor
Preste cei-ce Vă admiră
Revărsăți din sinuri pline
Fericire 'ndestulare
Zile d'albe, lungi, senine.

Povoiul de aplause nu se poate descrie. Prea puțin timp spre a-ți sătura privirile admirând de-odată atâtea belșug de frumseță, îmbrăcată în feierul roșu de foc bengalic.

Al treilea punct: Laur și Albumela. (Flăcău reginei, lănarică, Edelweis).

Scena se schimbă. Un parc feerie, brădat de cărări și garduri vii; în mijloc o stâncă încunjurată de diverse florări. E noapte. Într-o crepătură a stâncii, picură de obosă și de dorul munților Albumela alpină. Vorbește ca în delir creșându-se neaușită. O suprinde laurul răzmat de ceaialaltă parte a stâncii. Și în tăcerea nopții sub razele lunii, fac cunoștință, se împretenesc și își spun dorurile și fiorii de cari sunt străbătuți. Albumela: Dășora Lenița Turcu, își spune dorul după munți, de unde a fost desrădăcinată, își descopere suferințele ce le îndură de când e răsadită în acest parc, unde forfecă și cuțitul mereu atentă la libertatea florilor și unde omenii nu's așa buni și modesti ca muntenii. Asemenea laurul: Di Marcel Laslo, își plânge libertatea perdută și fericirea avută la Cioda și Italia... Dar' destul pe astăzi, ne pôte audi cineva și invidioși cum sunt ne vor

strica fericirea ce o simțim știindu-ne unul lângă altul... Somn ușor...

Piesa e tradusă din germană de dășora Elena St. Pop, și limbajul fluent, predarea și intonarea debutanților învleți în tot decursul în verșul focului bengalic a făcut o impresie de o duioșie sguđuitoare, exprimată în tórente de aplause binemeritate. Am fi dorit să țină încă mult această scenă de un sublim îndușitoriu, care a avut un singur curs — a fost prea scurtă.

A descrie și urmarea petrecerii, ar însemna abus de ospitalitate și pôte de paciința cetitorului. Deci voi fac o descriere în capitule.

După eschauriarea programei publicul își face reverințele și inundă cu gratulările pe dna prezidentă Maria Dan, vice-prezidenta Eugenia Turcu, membrele Ana Popa-Radu, Lucreția Micu, Paulina Meșianu și celelalte, cari pentru evitarea speselor, zile de-arëndul nu numai au condus și instruat, dar' însele au cusut, legat și decorat totul, de la șochetelul laților și scândurilor până la culmea frumosului. — Respect și recunoștință.

Tinerimea în frunte cu Dr. Obedeanu, Dr. Schiau, Dr. Pandrea ș. a. au început seria jocurilor cu „Hora” în vârețul căreia au atras nu numai pe cei mai îndărătnici jucători, dar' chiar și pe străini. Onóre ei!

Cuadrilul Pau jucat vre-o 70 părechi, în 2 colóne.

„Romana” s'a jucat — mulțămită probelor anterioare (de altcum costisitoare), destul de corect, chiar și de câteva părechi de străini. — Și la mai mare!

Succesul moral echivalăză pe cel material, de altcum fôrte frumos pentru împrejurările noastre. — Numai tot așa!

Persistență pe calea apucată, muncă intensă și armonică va asigura reuniunii și pe viitoriu prosperare și succes, ca astfel pe terenul social-cultural să-și mențină poziția eluptată, ear' pe terenul financiar sporiu și berechet, ca să-și pôte realiza scopul: salariizarea unei învățătoare la școala din Făgăraș. Așa să ne ajute Dzeu.

I. Berescu
secret.

NOUȚĂȚI

M. Sa împăratul și rege al nostru se află deplin restaurat din boala reumatică, avută săptămâna trecută. Marți a făcut preumblare cu trăsura și tot Marți a dat prânz diplomatic, la care a fost invitat și căpitanul Sârbu (România).

Prelegerea publică de poimâne, despre pictura bizantină, promite a fi fôrte interesantă și instructivă. Nu dubităm că publicul sibilian va usa de buna ocaziune spre a asculta, după interesanta prelegere de Dumineca trecută, din domeniul filosofiei, una tot așa de interesantă din domeniul artei. Prelegerea — cum se știe — o va ține asesorul cons. Dr. Miron E. Cristea, în sala festivă a palatului comitatens. Începutul la 5 ore.

Conferența dlui Dr. S. Pușcarin. Primim din Cernăuți următoarele: Dr. Sextil Pușcarin, care invitat a nume de societatea din Cernăuți a venit din Viena la sărbările „Junimei” din Cernăuți, a ținut Duminecă la orele 4 p. m. în salonul „Societății pentru cultura și literatura română din Bucovina” o prelegere publică: „Despre cât va tinerii poezi români” în prezența unui public ales și numeros. Conferențiarul a vorbit despre: St. O. Iosif, Maria Cunțan, Z. Bărsan și D. Anghel, și a fost viu aplaudat. Duminecă s'era a piecat ăra la Viena, lăsând aici cele mai bune impresii.

Ne bucurăm sincer de succesul compatriotului nostru și 'l felicităm.

„Amicul Tinerimei”. Unul dintră cei mai zeloși și conștiențioși profesori din vecinul regat România este și compatriotul nostru I. Moisil, director al gimnasiului de la Târgu Jiu. De ani de zile dezvoltă o activitate laudabilă pentru progrsul mai ales al tinerimei, care pôte nicăiri nu are atâtea lipsă — ca în România — de a fi educată spre o muncă conștiențioasă. Acest scop îl urmărește și „Amicul Tinerimei”, adevărată literară anume întocmită pentru trebuințele tinerimei. Sub direcțiunea dlui I. Moisil colaborează la această revistă un comitet de mai mulți profesori, cari după propria lor mărturisire se năsuiesc „a da tinerimei române o lectură aleasă și variată, care să-i nobiliteze inima, să-i instruească spiritul și să-i dea cunoștințe pentru viața practică”.

Nimic mai laudabil de cât urmărirea unei asemenea ținte. Din parte-ne mai adaugem, că am dorit să se dezvoltă cât mai mult și spiritul național adevărat încă din frageda etate a pruncilor, ca astfel o educație ulterioară în lumina mare să nu pôte șterge urmele acestei creșteri românești, înmulțind nu-

mărul atât de îngrijitor al cosmopolitilor din țară. O lectură, menită a deștepta și întări în sufletul tinerimei dragostea de limbă, de țară și țărani, și de toate cele românești, trebuie să formeze obiectul de predilecțiune al acestei reviste. Nu ne îndoiim, că și în această direcțiune se va face tot posibilul. Numerii de până acum ne garantăză împlinirea acestei dorințe.

O deosebită bucurie ne face și promisiunea, că în revistă se vor publica lucrări „cari vor dezvoltă simțul de dreptate, adevăr și onóre”, și biografii ale ómenilor mari „cari vor avé influință asupra formării caracterelor”.

Dorim deci acestor confrăți succes deplin în munca lor, ear' drept încurajare a lor, ne ținem de datorință a recomanda cercurilor noastre abonarea acestei reviste și lățirea ei printră tinerimea noastră liceală, care are cea mai mare lipsă de asemenea lectură. Către regulată a acestei reviste va suplini în mod însemnat această lipsă.

Revista apare în Târgu-Jiu (România). Abonamentul e pe an 8 cor., pe 1/2 an 4 cor., pe 1/4 an 2 coróne.

„Procesul lui Iisus”. Sub titlul acesta a apărut în Roma o carte scrisă de avocatul Rosadi, deputat dietal, în care autorul tractăză din punct de vedere juridic osândirea și crucificarea Mântuitorului. Până acum (împreună cu Renan) întregă lumea țină că pe Iisus l'a condamnat sinedrul din Ierusalim pentru erezie și blasfemie. Față cu această părere generală Rosadi dovedește în cartea sa că sinedrul n'a fost în drept să judece asupra lui Iisus, și că prinderea lui Iisus în grădina Gethesemani — după ce procurorul roman nu a dat ordin de arestare și nici putere brachială (armată) romană nu a conlucrat la deținere — s'a făcut pe nedrept și contrar legilor. În înțelesul legilor, numai locuitorul roman a fost în drept să procedă contra lui Iisus. A fost deci prins de ómeni cari nu aveau drept să 'l prindă și a fost osândit nu de autoritatea competentă. Uciderea lui a fost nu nedreptă, ci simplu crimă de omor premeditat.

Atâtea spune „A kotmány” despre conținutul interesantei cărți, pe care — cum însuși spune — nu a vădut-o încă, ci a luat știrea din zăre italiene. „Verosimilitatea milităză întracolo, că Rosadi are drept; numai o excepție avem însă, și aceasta e moment esențial, că știrea nu dă semă și despre contra-argumente. De aceea publicăm cu rezervă știrea, până ce vom ceti opul” — încheie „A kotmány”.

Interzicerea spectacolelor în zile de post. Cetim în ziarul „Vremea” (București), că înaltpreasfinția Sa metropolitul-primat al României a făcut de nersuri la guvern, pentru ca în prima săptămână a postului mare și în săptămâna patimilor să fie interzise orice spectacole teatrale (reprezentări de teatru, circ, etc.) — Cu adevărat bun și creștinesc lucru.

Mulțămită publică. Cu ocaziunea balului albastru al tinerimei rom. din loc aranjat la 11 curent în favorul „Reuniunii femeilor rom. din Sibiu”, au încurs următoarele suprasolviri: de la dl Dr. Ilie Ben 5 cor., dna Maria P. Comșa 12 cor., Il. Sa dl Alexandru de Mocsonyi, Il. Sa dl Zeno de Mocsonyi câte 10 cor., dl Stefan Moga 3 cor., dl I. A. de Preda 8 cor., P. C. S. dl Dr. Ilarion Pușcariu 5 cor., dl Dr. Nicolae Șerban, dl Dr. Nicolae Vesperdea câte 10 cor., dl Dr. Aurel Zigre 8 cor. În total 81 cor. Mulțămind donatorilor pentru marinositate, observăm la acest loc că venitul curat al balului este de 166 cor., cari s'au administrat în 15 Febr. cassariului Reuniunii femeilor române din loc. Pentru comitet Dr. Tiberiu Brediceanu, president; Iuliu Enescu, cassariu.

De la „reuniunea rom. de agricultură din comitatul Sibiu”. Subscrisul comitet central va împărți în primăvara anului de față întră membrii Reuniunii noastre agricole în mod grătuit sēmânțe de nutrețuri măiestrite (trifoiu, lucernă, napi etc.) Doritorii să-și înainteze comitetului rugările în acest scop cel mai târziu până la 10 Martie st. n. Cu o cale rugăm pe membrii împărțăriții anii trecuți cu sēmânțe, să binevoască a ne face raport cât mai amănunțit despre modul de purcedere la cultivarea acestor plante și despre rezultatul obținut.

Sibiu, 17 Febroarie n. 1904. Dem. Comșa, pres; Vic. Tordășianu, secretariu.

Esundarea Crișului-alb. Zilele trecute Crișul-alb, umflat de ploi și topirea zăpezii, a eșit din alvie inundând hotarul și comunele de la Măleni spre Baia de Criș. În Brad comunicațiunea pe strade se putea face numai călare, ori în trăsuri.

O nouă victimă a clevețasilor. Matilda Wollanka, învețătoare la școala de stat din Cernat (Brașov), după o noapte de bal s'a împușcat. Aflase nenorocita, că limbile de viperă ale clevețasilor au colportat despre ea știri compromițătoare, suspiciunându-i curățenia fecioriei. Înurmătorul ei s'a făcut în Brașov.

O bucurie pentru cei ce sufer de podagră este plăcuta știre pe care o răspândesc cei vindecați de reumă și podagră asupra alifiei Zoltán. Acest mijloc neîntrecut a vindecat în câteva zile cele mai înrădăcinate bôle de podagră și reumă, ceea ce se dovedește prin numeroase scrisori de mulțumită. Se capătă în farmacia Béla Zoltán, Budapesta, cu 2 fl. sticla.

„Stațeta Filatelista”. *Librăria Frății* din București ne roga să publicăm următoarele: Doritorii de a schimba cărți postale ilustrate, umbre, idei, corespondența, conversație cu străinătatea, cu persoane din România mai cu seamă, și cu de la noi din țară chiar — mijloc de a se instrui reciproc și cunoaște unii pe alții, de a și desvolta cunoștințele, de a pute admira prin vederi monumentele naționale, aia, mareșile naturii și omenilor, colțuri termecătoare din toate colțurile pământului nostru — își pot trimite adresele deslușit scrise, *Librăriei Frății* în București (Calea Griviței 195), care le va publica gratuit în „Stațeta Filatelista”. — Pe lângă adresa, se poate nota limba de conversație, feul ilustrațiilor preferite, ca: vederi, peisagi, monumente, fantazie, bărbat de stat etc. Amatori de a primi și ziarul în chestie, cu adresele, se alătură pe lângă adresa 25 fileri în marce postale.

Cine și iubește grădina și voește să aibă cele mai frumoase flori și cele mai bune zarzavaturi (legume), se cumpere semințe de la casa de semințe ces. și reg. de curte *Edmund Mauthner*, Budapesta, Kottenbillergrasse 33, care trimite la cerere trimite gratuit prefecurentul ilustrat, de 226 pagini. Acesta conține alară de emnentele semințe cunoscute în întreaga lume, mulțime de noutăți surprinzătoare de legumi și flori.

Cea mai mare minune a acestui secol a fost făcută de crucea dubla electro-magnetica nr. 86,967 R. B. Inventatorul acesteia, de Albert Müller (Budapesta, V. Vadsz-utca nr. 42/v) a primit mii de scrisori de recunoștință, deore-ce pacienții incercaseră până aci fel și fel de mijloce, fără succes însă, și numai în urmă au recurs la crucea dubla electro-magnetica, care ajută sigur, după cum reese și din scrisorile următoare: „Stimate de Müller! Nevasta mea — soteria deja de 9 ani de durere de cap, de sgarciuri, ameția și leșina, apoi soteria de insomnie și avea junghuri în întreg corpul; de când însă am comandat invenținea dăta, crucea dubla electro-magnetica nr. 86,967 R. B. și a purtat-o: toate aceste dureri au dispărut. Primește deci profundele noastre mulțumite. Cu stimă, Francisc Hsatschka, măestru-văpsitor, Budapesta, strada Gizela nr. 42”.

PARTEA LITERARĂ.

Filosoful Kant.

Conferență ținută de Dr. Vasile Bologa în sala palatului comitatens, în 14 Februarie 1904.

(Urmare).

Primele inspirații le-a primit din școala lui Wolf (1679 — 1754), întâmplător reprezentant al filosofiei *leibnitiene*. Smburele, punctul de gravitație al acestei școle era matematica. Astfel toate științele, până și estetica prin *Baumgarten* (1714 — 1762), erau tractate în forma studiilor geometrice.

Nu e de mirat dar, dacă Kant, învățând filosofia de la un matematic, simte un respect așa mare în fața matematicii, ce înflințază apoi întreg sistemul și vederile filosofiei sale.

Cele dintâi scrieri din junia sa datază de pe timpul studierii filosofiei și matematicii lui Wolf. L'au interesat însă și științele naturale, îndeosebi astronomia. În această direcție l'a influințat mult profesorul *Lambert* de la universitatea din Berlin, cu care și coresponda.

Ideia lui fundamentală din această epocă e pluralitatea lumii, că sistemul lumii consistă din alte analoge nenumărate.

Leibnitz însuși a arătat, că o lume e singura pozitivă, dar' nu singura posibilă. Kant susține din consecuențele filosofiei lui *Leibnitz* și din deducțiile sale speculative, că e posibil să fie lumi cu totul într'alte condiții, prin urmare și cu alte consecuențe. Condițiile noastre de spațiu (lungime, lățime, adâncime) sunt numai cele faptice, subiective, dar' nu cele preste tot generale. Ar fi cu totul altcum, dacă spațiul nostru ar fi altul. Și dacă e așa precum este, e o simplă întemplantare. Aceste sunt cele dintâi idei ale scrierilor sale din junie. Un aderent al raționalismului.

Intrebarea e: într'ele cele posibile care e lumea cea adevărată? Și cum se va dovedi? Pe ce cale?

Raționalismul va alege calea rațiunii, empirismul *experiența*. Kant într'ebă: care din acestea va conduce la rezultatul cel mai sigur? Și dacă e vorba să decidă raționalismul, atunci se naște și o altă întrebare. Căci nu se tractează de vre-o noțiune, ci de un fapt; nu de o posibilitate, ci de o realitate; de o existență e vorba. Să naște deci întrebarea: dacă preste tot rațiunea poate corespunde unei existențe?

„Über den einzig möglichen Beweisgrund der Existenz Gottes”, este opul în care tractează aceste întrebări. Prin acest op la anul 1763 ajunge la concluziunea: că prin rațiune e imposibil să se dovedească o existență. Deore-ce din simpla cugetare nu rezultă existența faptică. Prin urmare rămâne alternativa:

1. ori nimic nu dovedește existența,
2. ori se dovedește stară de rațiune, prin altceva, anume prin experiență.

Acum se desparte Kant de raționalism și de filosofia lui *Wolf*, de la care mănecase. Arată metafizica de imposibilă pentru dovedirea existenței, deore-ce ea' nu tractează de realitate. Astfel din raționalism trece în empirism. Științele naturale devin acum pentru el singurele adevărate științe. Primește *experiența* pentru „cele de aici” (diesseitige), ce se basază pe senzurile noastre, apoi într'ebă: se nu fie ore o experiență și pentru cele de dincolo” (jenseitige)?

Cu acesta se începe a doua perioadă în mersul cugetărilor sale.

Există două categorii de realități: cele de dincoace și de dincolo, — cel puțin metafizica tractează de ființe imateriale, infinite, de o lume a spiritelor. Sau e dreptă cea din urmă, sau nu! Dacă este dreptă, aceea numai prin experiență se poate dovedi. Dar' așa ceva nu poate să devină experiment senzual, pentru că nu cade sub senzuri. Prin urmare:

1. nu există nimic real, afară de ce cade sub senzuri, sau
2. dacă există, atunci trebuie să existe și un mod special de experiență pentru aceste suprasenzuale, cu alte cuvinte supranaturale.

Vorba e: dacă se poate adevăra.

În experiența senzuală nu e nici o îndoielă, dar' cea suprasenzuală e supusă îndoieli. Dacă ar fi tactice cele ce se numesc *visiuni*, atunci n'ar fi sub îndoielă.

Kant sta acum în fața alternativei: sau se abază de știința referitoare la „cele de dincolo”, sau se se arete acesta prin experiență. Pe această vreme trăia în Stockholm un anumit *Swedenborg*, care spunea lucruri ce se întâmplau afară de dinsul, în depărtări mari. Așa d. e. venise odată din Anglia în Gothenborg. Aici într'o sēră la masa bogată a unui comerciant suprinde conmesenii cu alarma, că tocmai în acele momente a izbucnit un foc pustiitor în orașul său în Stockholm. Iar' din când în când ieșea afară și comunica societății pe unde s'a întins focul și în stăgșit când s'a localizat. După 2 zile s'a confirmat știrea, din Stockholm, într'u toate după cum zisese *Swedenborg*.

Altădată rămase o văduvă cu stare bună. Un argintar cerea să-i achite un cont mai vechiu. Văduva știa că bărbatul ei, tōrte punctual, a fost plătit argintarului, dar' nu găsia contul achitat. Și s'a dus la *Swedenborg* să întrebe el spiritul bărbatului ei răposat, dacă datorește sau nu argintariului? După câteva zile *Swedenborg* spune văduvei, să caute în cutare dulap, prin care de atâtea-ori a cerșat, că în cutare puiet secret va găsi contul saldat. Văduva în adevăr a căutat și a găsit contul saldat, iar' argintarul a rămas plătit. — Și alte asemenea a mai nimerit *Swedenborg*, în cât îi eșise vestea că ar sta în legătură cu „cele de dincolo”, adică cu spiritele.

Kant se interesează foarte de aceste evenimente și voia cu ori-ce preț să afle de cauza lor. Trimite deci un prieten al său la *Swedenborg*, să se informeze despre el. Cu atâtea însă nu se îndestulește, își procură și colosalele lui opuri și le studiază.

Rezultatul acestui studiu a fost opul său: „Träume eines Geistesesher erläutert durch Träume der Methaphysik” (Visurile unui vizionar lămurite prin visurile metafizicii), apărut la 1766. Partea I din acesta conține visurile metafizicii, partea II visurile lui *Swedenborg*.

O altă experiență, zice Kant, ce nu se lasă să fie controlată, nu e experiență. Dar' experiența această (a lui *Swedenborg*) e imposibil de a o controla. Ea nu se deosebește întru nimic de amăgirea de sine. Astfel el privește în *Swedenborg* un bolnav de creeri, unul ce aparține alienaților. Ear' experiențele unui alienat nu pot fi primite ca experiențe. Rămân deci numai două mijloce:

1. rațiunea, sau
2. experiența se arete „cele de dincolo”.

Prin rațiune nu se poate, pentru că existența sau neexistența, din rațiune nu se poate ști. Prin experiență tot asemenea, deore-ce o singură probă a experienței, nu e nici o experiență, e o simplă amăgire de sine, cu alte cuvinte o halucinațiune. Prin urmare: experiența senzuală a senzualilor e unica știință posibilă. Acesta e senzualismul englez, al cărui întemeietor fu *Baco de Verulam*.

La acest punct ajunsese Kant la 1766. Până aci fusese un dogmatic al rațiunii, acum devine dogmatic al experienței. Precum credea atunci rațiunii așa crede acum experienței.

Urmază însă un punct în mersul cugetărilor sale, când devine necredincios și empirismului. Un moment când nu crede nici rațiunii nici experienței. Ambele le abandonează. Causa acestei transformări e un englez, anume filosoful *David Hume* (zi: Jum, 1711 — 1776), care a trezit pe Kant din dormităriile sale dogmatice ale empirismului, precum însuși o spune.

Hume și-a însușit primele impresiuni din idealismul lui *Berkeley* (zi: Böckli, 1684 — 1753), deasemenea englez.

După *Hume* singura lume ce există, e lume de reprezentațiuni. Acesta e cel dintâiu punct, prin care *Hume* clatină pe Kant în empirismul său.

Nu mai reprezentațiuni sunt, și nicăiri nici o realitate după reprezentațiuni — zice *Hume*. Va să zică, pică experiența, căci acesta e o simplă lume de aparițiuni. Astfel experiența (empirismul) trece în vis, și Kant se trezește din presupusa lume a realității și devine transpus în lumea visurilor.

E și un al doilea punct primit de la *Hume*. Experiența, afară de existența lucrurilor reale, conține în sine și existența unei legături causale într'ele. Și această legătură prin *Hume* s'a redus la o simplă dedare. Căci cauza și efectul, după *Hume*, sunt simple apariințe ce urmăză una după alta și nu una din alta. Noi căutăm în experiență cauza și efectul, anume că una produce — cauzează pe cealaltă. După *Hume* însă nu urmăză una din alta, ci una după alta, fără să steie în ceva legătură. — Acesta e caracteristica învătării lui *Hume*.

Că noi după fulger ne așteptăm totdeauna la tunet, e o simplă dedare. Putea să fie și invers. Dar' am văzut-o astăzi, am văzut-o mâine, și așa mai departe, până ni-s'a prefăcut în dedare.

Aceste vederi le primește și Kant după *Hume*. În locul realității: reprezentațiuni; în locul legăturii causale: dedare. Astfel pică și experiența, cu ea și fizica, căci toate sunt numai imagini de visuri.

O știință totuși a mai rămas, anume matematica. La această ține *Hume*. Pentru că ea nu tractează de realități „de dincoace” sau „de dincolo”, ci pur și simplu de relațiunile dintre identice și sunt judecăți analitice, din care motiv *Hume* le crede. Acesta însă e un lucru al credinței și pentru Kant nu are valoare asemenea temei.

În ideea sa judecățile matematice nu sunt analitice. D. e. $5 + 7 = 12$. De ambele părțile egalității stau două lucruri neegale, 5 nu ajunge la 12, și 7 tot așa, — trebuie să treci preste ele. Prin urmare 12 e ceva cu totul deosebit de 5 și 7; 12 e ceva într'adevăr nou, ceea ce nu se află nici în 5, nici în 7.

O judecată însă, în care predicatul e ceva nou, nu mai e analitic, ci sintetic. Dreptaceea, dacă judecățile matematice sunt sintetice, și dacă toate judecățile sintetice — dupăcum *Hume* afirmă — sunt o nimica, atunci urmăză că și matematica e nimica.

Astfel cade metafizica, fizica și matematica. Toate sunt reduse la nulitate. Așa am ajuns la zero. Am ajuns până la cel mai extrem grad al *schepticismului*. *Hume* a mai lăsat cel puțin matematica, Kant i a făcut și acesteia un sfârșit, pentru că judecățile matematice sunt sintetice, prin urmare nu sunt neîndoielnice, neexceptabile.

Până la acest punct a mers Kant. Până la acest grad s'a coborât. Aici însă s'a oprit, formând un punct de întorcere, și tot ce a dărmăat până aci, iarăși reedifică, iarăși restaurază.

Era ceva insuportabil pentru Kant, ca să pice și matematica ca știință. El nu pōte să rămână fără nici o știință recunoscută. Caută deci o nouă basă, un nou remediu, de a o ridica la rangul de știință, deore-ce cu cele existente până aci nu se mai pōte susține. Caută să dovedească, că matematica e adevărată știință, chiar și dacă judecățile matematice sunt sintetice.

Judecățile matematice sunt dar' sintetice, însă neexceptionat valabile pentru toate cazurile. Ele nu sufer nici o excepție. În această zace caracterul lor superior, patrician; ele voiesc să fie ceva mai mult de cât altele.

Prin urmare: sau nici o matematică, sau o judecată sintetică, ce nu se basază simplu numai pe vederea ochiului nostru.

Drept aceea un singur mijloc e pentru salvarea matematicii, anume: dacă va exista o experiență nesenzuală, care se nu valoreze numai pentru anumite cazuri, ci în genere pentru toate cazurile. Legătura dintr' predicat și subiect se nu se garanteze numai pentru cazuri singurate, ci în genere pentru toate cazurile. Acesta e un ce, ce nu pōte ave nimic comun cu organele senzuale. O valabilitate generală necesară se cere, și aceasta e apriorică, ce din capul locului exclude posibilitatea excepțiunii. Acesta e așa numitul „*Apriorische Anschauung*”, experiența apriorică, în deosebire de cea senzuală, care nu e apriorică, ci posterioară.

Matematica numai cu experiența apriorică există ca știință. Căci experiența apriorică e aceeași pentru totdeauna, ea aparține propriei naturi a individului. Pe când cea senzuală nu rămâne totdeauna aceeași, ea atērnă de la cele privity (intuit), cea apriorică atērnă de la cel ce privește. Experiența senzuală se modifică după obiectul extern, cea apriorică trebuie să fie aceeași în toate cazurile, prin urmare ea nu pōte să atērne de cât de la subiect, deore-ce numai acesta e același în toate cazurile.

Experiența apriorică e deci caracteristica facultăților de cunoștințe omenești. Astfel orice experiență apriorică, din subiect își trage originea. Din natura noastră internă trebuie să purcedă. Matematica numai așa pōte exista ca știință.

Basa e deci în subiect. Cum sunt lucrurile, unul din altul sau unul după altul, e indiferent. Intrebarea e: cum trebuie să ne apară lucrurile? Condiția e în subiect și nu în obiect, și chiar din acest motiv e generală această condiție. Din care rezultă, că matematica ca știință e posibilă, dar' numai pe basa experienței apriorice, de unde se și concludă apoi la existența acesteia.

Acesta e metodel de argumentare al lui Kant. Unele în felul său, ce se deosebește atât de demonstrațiune cât și de monstrațiune. Prin demonstrațiune argumentează metafizicii cei vechi, prin monstrațiune empiriștii.

Kant nu urmăză nici una, nici alta. El își formază așa numita „*Deducțiune transcendentă*”, a cărei formă și-a însușit-o de la astronomul *Newton*. Astronomul însă își verifică hipotesele sa, cu ajutorul aparatelor, ceea ce lui Kant îi lipsește. Din acest motiv într'egă argumentarea lui transcendentă e de valorea unei convingeri individuale.

(Va urma).

Posta redacțiunei.

M. Fl. în S. Răspuns la întrebarea dtrre aflați în notița de mai jos.

Oficială.

Onorații parochi, cari își ridică pe cale postală competența lor de la cassa archidieceșană, sunt poftiți a alătura la cuita subscrisă, ca și până acum, și un asemnat postal, provăduț cu adresa corectă. Suma banilor însă se va scrie aici corect și legibil.

Teatrul orășenesc.

Sâmbătă (20 Febr.): „*Preciosa*”, dramă în 4 acte, de P. A. Wolff. Beneficiul naivei Flora Leopold.

